

ROMAN

dava

ALMANTA ABİNDAN ÇEVİRDİ ERHAN KARAOĞLUZ

DÜNYA EDEBİYATI

franz

kafka

DAVA

Franz Kafka

TİMAŞ YAYINLARI | 4271

Dünya Edebiyatı Dizisi | 44

EDİTÖR

Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI

Ravza Kızıltuğ

İÇ TASARIM

Tamer Türp

1. BASKI

Ekim 2017, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-2598-5

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No:16086

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

FRANZ KAFKA

Franz Kafka 3 Temmuz 1883'te Prag, Bohemya'da doğdu.

1889'dan 1893'e kadar Alman Erkek Okulu'nda okudu. 1901'de son derece sıkı ve klasikleri temel alan bir ortaokul olan Altstädter Gymnasium'dan mezun oldu. Daha sonra Charles Ferdinand Üniversitesi'ne devam etti. Burada önce kimya okumayı düşündü, ancak sonra hukuk okumaya karar verdi. İlk yılının sonunda kendinden bir yaş küçük Max Brod'la tanıştı ve ömrü boyunca yakın arkadaş kaldılar. Kafka 18 Temmuz 1906'da hukuk bölümünde doktorluk unvanı aldı ve bir yıl zorunlu olarak sivil mahkemelerde ve suç mahkemelerinde ücretsiz olarak avukatlık yaptı. 1907'nin sonunda yaklaşık bir yıl kalacağı bir İtalyan sigorta şirketinde çalışmaya başladı. Burada çalışmak, yazmaya yoğunlaşmasını oldukça zorlaştırdı. 15 Temmuz 1908'de istifa etti ve kendisine daha uygun bir iş olan Bohemya Krallığı'na bağlı işçi kaza sigortası enstitüsünde çalışmaya başladı. 1922 Temmuzunda sağlık sebepleri dolayısıyla emekli olana kadar burada çalıştı.

1912'de, Max Brod'un evinde, Berlin'de yaşayan Felice Bauer ile tanıştı. Sonraki beş yıl boyunca sürekli haberleştiler, sık sık buluşmalar ve iki kere evlenmek üzere nişanlandılar. İlişkileri 1917'de sona erdi. Tüberküloz hastası olan Kafka, sık sık ailesinin, özellikle de kız kardeşi Otrla'nın ilgisine ihtiyaç duyuyordu. 1920'lerin başlarında Çek gazeteci ve yazar Milena Jesenská ile yoğun bir ilişki yaşadı. 1923'te ailesinin etkisinden uzaklaşıp yazabilmek için Berlin'e taşındı. Berlin'de Ortodoks Yahudi bir aileden gelen yirmi beş yaşındaki anaokulu öğretmeni Dora Diamant ile yaşadı. Dora geçmişindeki Yahudi mahallesinden kaçabilecek kadar özgür bir kadındı; Kafka'nın Talmud'la ilişkisini önemli ölçüde etkiledi.

Kafka, tüberküloz ve huzursuz tabiatının yanında migren ve uykusuzluk gibi büyük bir stres ve gerilime sebep olan sağlık sorunları yaşıyordu. Bütün bunlara alternatif tıbbin tedavi rejimleriyle (vejetaryen diyet, yüksek miktarda pastörize edilmemiş süt tüketimi vb.) başa çıkmaya çalıştı, ancak tüberkülozu daha da kötüleştirdi. Prag'a geri döndü ve iyileşmek için Doktor Hoffman'ın sanatoryumuna gitti. Burada, 3 Haziran 1924'te hayatını kaybetti.

Eserleri: *Bir Savaşın Betimlemesi, Gözlem, Dava, Dönüşüm, Ceza Sömürgeci, Şarkıcı Josefine ya da Fareler Ulusu, Şato, Amerika, Çin Seddi.*

1. BÖLÜM: JOSEF K.'NİN TUTUKLANMASI –
BAYAN GRUBACH İLE KONUŞMA –
BAYAN BÜRSTNER İLE KONUŞMA

Josef K. iftiraya uğramış olmalıydı, zira kötü bir şey yapmamış olmasına rağmen bir sabah tutuklandı. Her sabah saat sekize doğru kendisine kahvaltı getiren ev sahibi Bayan Grubach'ın aşçısı o gün gelmedi. Bu daha önce hiç olmamıştı. K. bir süre daha bekledi, başını yattığı yerden kaldırmadan karşı evde oturan ve oldukça olağandışı bir merakla kendisini gözetleyen yaşlı kadına baktı, sonra da şaşkın ve aç bir halde hizmetçiyi çağırmak için zili çaldı. Hemen arkasından kapı vuruldu ve içeri K.'nin daha önce bu evde hiç görmediği bir adam girdi. Uzun, ince fakat sağlam yapılı bir adamdı, üzerinde vücuduna tam oturan ve bir seyahat giysisini andıran siyah bir takım elbise vardı. Elbise ne işe yaradıkları pek anlaşılmayan, ancak oldukça kullanışlı görünen bir kemer, çeşitli katlar, cepler, tokalar ve düğmelerle donatılmıştı. “Siz kimsiniz?” diye sordu K. ve yatağında doğruldu. Fakat adam, içeri girmesi doğal karşılanması gereken bir şeymiş gibi soruyu duymazdan gelerek, “Zili mi çaldınız?” demekle yetindi. K., “Anna kahvaltımı getirsin,” dedi ve sessizce bu adamın kim olduğunu çıkarmaya çalıştı. Ancak adam kendisini bu bakışlara çok fazla maruz bırakmadan kapıya yöneldi ve hemen arkasında durduğu anlaşılan biriyle konuşmak için hafifçe araladı: “Anna'nın kendisine kahvaltı getirmesini istiyor!” dedi. Bu sözü yan odadan gelen kısa bir kahkaha takip etti. Sesten

anlaşıldığı kadarıyla orada birkaç kişi var gibiydi. Yabancı adam sözüne karşılık aldığı tepkiden, daha önceden bilmediği bir şey öğrenebilecek olmasa da emreden bir tavırla, “Olmaz,” dedi. “Bu da ne demek oluyor,” dedi K. ve yataktan fırlayıp aceleyle pantolonunu giydi. “Derhal yan odadaki insanların kim olduklarını ve şahsıma verilen bu rahatsızlığa karşı Bayan Grubach’ın nasıl bir açıklama yapacağını öğrenmek istiyorum.” Gerçi hemen ardından bu kadar yüksek sesle konuşmaması gerektiğini fark etti, çünkü bu şekilde yabancı adama gözetleme hakkı tanımış gibi oluyordu, ama o an bunu pek önemsemedi. Buna karşın adam onu yanlış anlamış olacak ki, “Burada kalsanız daha iyi olmaz mı?” dedi. “Kendinizi bana tanıtmadığınız müddetçe ne burada kalmak istiyorum ne de sözlerinizi dinlemek!” “Bunu sizin iyiliğiniz için söylemişim,” dedi yabancı ve ardından kapıyı açtı.

K.’nın planladığından daha yavaş girdiği yan oda, ilk bakışta önceki akşamla neredeyse aynı görünüyordu. Bayan Grubach’ın salonuydu burası; mobilyalar, sehpa örtüleri, porselenler ve fotoğraflarla dolup taşan odada sanki bugün her zamankinden biraz daha fazla boş alan vardı. Ama içeri girer girmez fark edilmiyordu; en büyük değişikliğin açık pencerenin önünde oturan ve K.’nın odaya girmesiyle gözlerini elindeki kitaptan kaldıran adamın varlığı olduğunun fark edilmediği gibi. “Odanızda kalmalısınız! Yoksa Franz bunu size söylemedi mi?” dedi adam. “Benden ne istiyorsunuz?” diye sordu K.. Gözlerini ilk defa gördüğü bu adamdan ayırıp, Franz olarak anılan kapının eşiğindeki adama baktı ve sonra ötekine döndü. Olup biteni izlemeye devam edebilmek için tam anlamıyla ihtiyarlara özgü bir merakla şimdi de açık pencereden buldukları odanın karşısındaki pencereye geçen yaşlı kadın görünüyordu. K. aslında oldukça uzağında duran iki adamdan kendini kurtarmak istercesine bir hareket yaptı ve “Fakat ben Bayan Grubach’ı...” diyerek yoluna devam etmeye çalıştı. “Hayır,” dedi pencerenin önünde oturan adam.

Elindeki kitabı sehpanın üzerine fırlattı ve ayağa kalktı. “Buradan ayrılamazsınız, tutuklusunuz.” “Öyle görünüyor,” dedi K. “Peki ama neden?” “Bunu söylemek bizim görevimiz değil. Odanıza gidin ve orada bekleyin. Yasal takibat daha yeni başladı, zamanı geldiğinde her şeyi öğreneceksiniz. Sizinle böyle kibar konuşarak haddimi aşmış oluyorum. Umarım bunu Franz’dan başkası duymamıştır, ki zaten o da bütün kurallara karşı çıkararak size dostça davranıyor. Eğer gözcüleriniz konusundaki şansınız ileride de devam ederse, umudunuzu koruyabilirsiniz.” K. oturmak istedi fakat koca odada, pencerenin önündeki koltuk dışında oturacak hiçbir yerin olmadığını fark etti. “Tüm bunların ne kadar doğru olduğunu anlayacaksınız,” dedi Franz ve onu takip eden diğer adamla beraber K.’ya doğru yürüdü. Özellikle diğer adam kendisinden bir hayli uzundu ve omzuna vurup duruyordu. K.’nın geceliğini inceleyip şimdi daha eski bir şey giymesi gerektiğini, bunu ve diğer giysilerini itinayla saklayıp, davanın kendisi için olumlu sonuçlanması durumunda geri vereceklerini söylediler. “En iyisi elbiselerinizi bize emanet edin,” dediler, “çünkü depoda sıkça hırsızlık olur; zaten orada eşya sahibinin davasının bitip bitmediğine bakmaksızın belli bir süre sonra her şeyi satarlar. Kaldı ki son zamanlarda bu tür davaların ne kadar süreceği hiç belli olmuyor. Elbette her şey olup bittikten sonra depo size satış bedelini verir, ancak bu bedel eşyaların gerçek değerinden oldukça düşüktür. Çünkü satış fiyatını teklifin değil, rüşvetin büyüklüğü belirler. Ayrıca edinilen deneyimlere göre satış bedelleri yıllar boyunca elden ele geçtiği için giderek azalır.”

K. bu konuşmaları pek önemsemedi; elbiseleri üzerindeki hakkı onu fazla ilgilendirmiyordu. Asıl önemli olan içinde bulunduğu durumun açıklığa kavuşmasıydı. Fakat bu insanların nezaretinde daha etraflıca düşünemiyordu bile. İkinci gözcünün –şüphesiz bunlar gözcüden başka bir şey olamazdı– karnı sürekli kendisine değip duruyordu. Gözlerini kaldırdığında ise bu iri

gövdeye hiç yakışmayan kocaman, eğri büğrü burunlu, kuru ve kemikli bir suratla karşılaşıyordu. Kafasının üzerinden kaş göz işaretleriyle diğer gözcüyle anlaşmaya çalışıyordu. Nasıl insanlardı bunlar? Neyden söz ediyorlardı? Hangi resmî dairenin mensubuydular? Oysa K. bir hukuk devletinde yaşıyordu. Her yerde barış hüküm sürmekteydi. İnsanlar yasalara riayet ediyordu. Habersizce evinde ona baskın yapmaya cesaret eden kim olabilirdi? K. daima olayları hafife alma, başına gelinceye kadar en kötü ihtimali hiç düşünmeme, işler ne kadar ters gitse de gelecek için tedbir almama gibi bir huya sahipti. Lakin şu anki durumda böyle davranmak ona doğru görünmedi. Hoş tüm bunlar, bankadaki arkadaşlarının, bilmediği sebeplerden ötürü, belki de bugün otuzuncu yaş günü olması dolayısıyla kendisine düzenledikleri bir şaka, oldukça kötü bir şaka olabilirdi. Gerçekten de öyle olabilirdi, belki de yapması gereken gelişigüzel bir şekilde gözcülerin suratına bakıp gülmekti ve sonra onlar da gülmeye başlardı. Belki de bu adamlar köşe başındaki hizmetçilerdi. Zaten görünüşleri de onlardan farklı değildi. Yine de K. Franz adındaki gözcüyü ilk gördüğü andan itibaren bu insanlara karşı sahip olduğu üstünlüğü elden bırakmamaya kesin karar vermişti. Daha sonra insanların, hiç şakadan anlamadığını söylemesinde bir sakınca görmüyordu. Fakat yaşadıklarından ders alan birisi olmadığı halde esasen ehemmiyetsiz olan bazı olaylar hatırlıyordu; arkadaşlarından farklı olarak, bile isteye, olası sonuçlara aldırış etmeden, tedbirsizce davranmış ve sonunda zararlı çıkmıştı. Bunun tekrar olmasına izin vermeyecekti, en azından bu defa olmayacaktı. Ona bir şaka düzenlemişlerse, o da oyuna katılacaktı. Ne de olsa hâlâ serbestti. “Müsaadenizle!” diyerek gözcülerin arasından geçip aceleyle odasına gitti. “Sonunda mantıklı hareket etmeye başladı,” dediklerini işitti arkasından. Hızla çalışma masasının çekmecelerini açtı; her şey oldukça muntazam bir şekilde yerleştirilmişti, fakat telaş kimlik

belgelerini ilk bakışta bulmasına engel oldu. Nihayet bisiklet ehliyetini buldu, tam gözcülere göstermeye gidecekti ki birden onun pek de yeterli olmayacağı fikrine kapıldı ve kimlik niteliği taşıyan bir belge bulana kadar aramaya devam etti. Yan odaya döndüğü esnada odanın tam karşısındaki kapı açıldı ve Bayan Grubach içeri girmeye yeltendi. Ancak görünmesiyle yok olması bir oldu; K.'yı görünce açık bir mahcubiyetle özür diledi ve kapıyı büyük bir özenle örterek gözden kayboldu. “Gelin lütfen,” dedi K.. Elinde belgelerle odanın ortasında durup bir daha açılmayan kapıya bakakaldı. Ancak gözcülerin seslenmesiyle tekrar kendine geldi. Şimdi fark ettiği kadarıyla açık camın önündeki sehpa kurulmuş, onun kahvaltısını yiyorlardı. “Neden içeri girmedi?” diye sordu. “Giremez,” dedi gözcülerden uzun boylu olanı. “Tutuklu olduğunuzu unuttunuz mu?” “Nasıl tutuklu olabilirim? Hele ki bu şekilde?” “Demek yine başlıyoruz...” diyerek tereyağlı ekmeğini küçük bal kabına batırdı gözcü. “Bu tür soruları cevaplamıyoruz.” “Cevaplamak zorundasınız,” dedi K.. “İşte kimlik belgelerim, şimdi siz de kendi kimliklerinizi, hatta onlardan da önce tutuklama emrini gösterin.” “Hayret bir şey!” dedi gözcü. “Anlayamadınız bir türlü! Anlaşılan o ki bizi, yani şu anda sizin iyiliğinizi herkesten çok düşünen gözcülerinizi öfkelenmeye niyetlisiniz.” “İnanın ki öyle,” dedi Franz ve elindeki kahve bardağını ağzına götürmek yerine; muhtemelen pek manidar olan, fakat K.'nın hiçbir anlam veremediği uzun bir bakış attı ona. K. istemese de aralarında bir bakışma oldu ve ardından kâğıtlarını masaya vurdu, “İşte kimlik belgelerim,” dedi. “Bunlarla ne yapmamız gerekiyor?” diye bağırdı uzun boylu olanı. “Baş belası bir çocuk gibi davranıyorsunuz. Niyetinizi anlayabilmiş değilim. Yoksa biz gözcülerinizle kimlik belgesi ve tutuklama emri hakkında tartışarak lanet olası davanızı hızla sonuca kavuşturmak mı istiyorsunuz? Biz alt kademedememurlarız, kimlik belgesinden pek anlamayız. Bizim tek işimiz

sizi günlük on saat gözaltında tutmak ve bunun için para almak. İşte bu kadar. Tabii yine de emrinde çalıştığımız yüksek makamların bu tür bir tutuklama emri çıkarmadan önce tutuklama sebepleri ve tutuklanacak kişi hakkında detaylı bir araştırma yaptığını biliriz. Bu konuda herhangi bir yanlışlık olamaz. Emrinde çalıştığımız makamlar, onları tanıdığım kadarıyla, ki ben yalnızca alt kademedeki memurları tanırım, suçu toplumun gözü önünde aramaz; aksine yasaların da belirttiği gibi suçun çekimine kapılır ve bu işe biz gözcüleri göndermek zorunda kalır. Yasalar oldukça açık. Bunun neresinde bir yanlışlık olabilir ki?”

“Ben böyle bir yasadan haberdar değilim.” “İşte bu daha da kötü,” dedi gözcü. “Bu yasa muhtemelen yalnızca kafanızda kurduğunuz düşüncelerden ibaret,” dedi K.; bir yolunu bulup gözcülerin akıllarına girmek ve onları kendi tarafına çekmek ya da üzerlerinde hâkimiyet kurmak istiyordu. Fakat gözcü onu geri çevirerek, “Yakında göreceksiniz!” dedi. Franz söze karıştı: “Görüyor musun Willem, hem yasaı tanımadığını söylüyor, hem de suçsuz olduğunu iddia ediyor.” “Kesinlikle haklısın,” dedi diğeri, “fakat ona laf anlatılmıyor ki!” K. daha fazla konuşmadı. “Acaba,” dedi kendi kendine, “kendi ağızlarıyla en düşük kademedeki olduklarını kabul eden bu memur müsveddelerinin gevezeliklerine kulak asmalı mıyım? Ne de olsa anlatıp durdukları şeylerden kendilerinin de haberi yok. Kendilerine olan bu güvenleri ancak budalalıklarından ileri gelebilir. Kendi düzeyimdeki bir insanla yapacağım bir iki kelimelik konuşma, bunlarla yapacağım uzun gevezeliklerden daha çok açıklık getirir duruma.” Odanın içinde birkaç tur attı. Karşı pencerede yaşlı kadını gördü. Yanında sıkıca sarıldığı, kendisinden daha yaşlı bir adam vardı. Anlaşılan onu da zorla pencereye sürüklemişti. Artık K. bu gösteriye bir son vermeliydi: “Beni amirimize götürün,” dedi. “O sizi görmek istemeden olmaz,” dedi Willem olarak anılan; “Size tavsiyem, odanıza gidip sakince hakkınızda

verilecek kararı beklemenizdir. Boş düşüncelerle kendinizi yıpratmak yerine biraz toparlanın, zira bir hayli yorulacaksınız. Bize şimdiye kadar hak ettiğimiz şekilde davranmadınız. Fakat şunu unuttunuz; kim olursak olalım, en azından şu anda sizin karşınızda özgür insanlar olarak duruyoruz ve bu hiç küçümsenecek bir üstünlük değil. Ama yine de paranız varsa karşıdaki kafeden size kahvaltılık bir şeyler alıp gelebiliriz.” Bir süre bu teklifi yanıtlamadan sessizce bekledi. Acaba yan odanın ya da holün kapısını açmaya yeltense onu durdurmaya cesaret edebilirler miydi? Belki sabırlarını zorlayarak tüm bu tiyatroya bir son verebilirdi. Ama belki de üstüne çullanırlardı. Bu olduğu takdirde de onlara karşı bazı konularda halihazırda elinde bulunan üstünlük yok olup giderdi. Bu ihtimalin ışığında olayların doğal akışının getireceği çözümün salahiyeti için sorulan soruyu yanıtlamadan ve gözcülerinde başka herhangi bir söz söylemesini beklemeden odasına gitti. Kendini yatağa attı ve masanın üzerinden bir önceki akşam kahvaltıda yeme niyetiyle ayırdığı sulu elmayı aldı. Şimdilik tek yiyeceği buydu ve daha ilk ısırmışta kanaat getirdiği gibi gözcülerin lütfedip pasaklı bir kafeden getirecekleri herhangi bir yemekten daha iyiydi. Kendini rahat ve huzurlu hissetti. Anlaşılan öğleye kadar bankada bulunamayacaktı, fakat orada sahip olduğu nispeten yüksek mevki sayesinde bu kolayca üstü örtülebilecek bir kusurdu. Gerçek mazeretini bildirmeli miydi? Bunu yapmayı düşünüyordu. Ona inanmazlarsa, ki böyle bir hadiseye inanmamaları oldukça doğaldı, Bayan Grubach'ı ve hatta muhtemelen şu anda karşı pencereye seğırttiren iki ihtiyarı şahit olarak ileri sürebilirdi. Duruma gözcülerin açısından bakan K., odasına gönderilip yalnız bırakıldığı için şaşkındı; çünkü istese burada intihar edebilirdi. Sonra düşüncelerine dönüp böyle bir işe kalkışmak için nasıl sebebi olduğunu sordu kendine. Bu iki insanın yan odada oturmuş onun kahvaltısını yiyor olmaları mı? İntihar etmesi bir

hayli saçma olurdu, kaldı ki böyle bir niyeti olsa bile düpedüz saçmalık olacağından bunu yapamazdı. Gözcülerin dar fikirli oldukları bu denli göze batmasaydı, onu yalnız bırakmakta bir sakınca görmeyişlerinin aynı fikirden kaynaklandığını düşünelebilirdi. Eğer isterlerse şimdi gelip küçük gömme dolaptan kaliteli bir şnapsı almasını, kahvaltı niyetine bir kadeh, cesaretini artırmak için de ikinci bir kadeh yuvarlayışını seyredebilirlerdi. Ancak ikinci kadehi yalnızca olağan dışı bir olayın yaşanması durumunda tedbirli olmak için içiyordu. Tam o esnada yan odadan gelen sesleniş onu öyle korkuttu ki kadehi dışlerine çarptı. “Polis şefi sizi çağırıyor,” diyorlardı. Korkmasına sebep olan şey yalnızca atılan çığlıktı; Franz’dan hiç beklemediği kısa, kaba ve askerî bir emri andıran o çığlık. Söylenen ise hoşuna gitmişti. “Nihayet,” diye bağırarak cevap verdi ve gömme dolabı kilitleyip aceleyle yan odaya gitti. İçeri girince iki gözcü karşısına dikildi ve çok doğalmış gibi onu kovalayıp odasına geri gönderdi. “Ne yaptığınızı zannediyorsunuz?” diye bağırıldılar. “Polis şefinin karşısına geceliğinizle mi çıkacaksınız? Hem size, hem de bu duruma müsaade ettiğimiz için bize iyi bir dayak attırır.” Giysi dolabına kadar itilen K., “Beni rahat bırak, lanet olası!” diye bağırды. “Daha yataktayken baskın yapıp sonra üzerimde balo giysileri olmasını bekleyemez herhalde!” “Durumun böyle olması bir şey değiştirmez,” dedi gözcüler. K. ne zaman hiddetlense onlar oldukça sakin davranıyor, hatta neredeyse mahzunlaşıyorlardı ve bu halleri K.’yı şaşkına çeviriyor, adeta aklını başına toplamasını sağlıyordu. “Gereksiz bir resmiyet,” dedi homurdanarak, ancak çoktan sandalyeye asılı olan ceketine atmış elini. Gözcülerin onayını almak istercesine ceketi bir süre ellerinde tuttu. Adamlar kafalarını salladı ve “Siyah bir ceket olmalı,” dediler. Bunun üzerine K. ceketi yere fırlattı, “Fakat daha bu büyük duruşma değil ki!” dedi. Bu söylediğinin ne anlama geldiğini kendisi de bilmiyordu. Gözcüler gülümseyerek

söylediklerinde diretti: “Siyah bir ceket olmalı!” “Eğer işlerin hızlanmasını sağlayacaksa öyle olsun,” dedi K.. Dolabını açarak kalabalık giysi yığını içerisinde uzun bir arayışa koyuldu ve en güzel siyah takım elbisesini seçti. Ceketini, üzerine tam oturan kesimiyle arkadaşları arasında neredeyse heyecan uyandırmıştı. Bir de temiz bir gömlek çıkardı ve özenle giyinmeye başladı. İçten içe gözcülere, banyo yapması için onu zorlamayı unutturarak süreci hızlandırıldığını düşünüyordu. Acaba hatırlayacaklar mı diye göz ucuyla adamları kontrol etti, elbette akıllarına bile gelmemişti. Buna karşılık Willem, K.’nın giyindiği haberini vermesi için Franz’ı polis şefine göndermeyi unutmamıştı. Tamamen giyindikten sonra hemen arkasında onu takip eden Willem ile boş odadan geçerek kapısının iki kanadı da açık duran diğer odaya gitmek zorunda kaldı. K.’nın çok iyi bildiği gibi bu odada kısa bir süreden beri daktilograf olarak çalışan Bürstner adında genç bir kadın yaşıyordu. Sabah erkenden işe gider, akşam geç vakitte dönerdi. K. ile sohbetleri selamlaşmaktan öteye geçmemişti. Yatağının yanında duran komodinin, dava masası olarak kullanılmak üzere odanın ortasına getirilmişti ve polis şefi de arkasına geçmiş oturuyordu. Bacak bacak üstüne atmış, kolunu da sandalyenin sırtına dayamıştı. Odanın bir köşesinde duran üç genç adam Bayan Bürstner’in duvara dayalı bir hasıra iliştirilmiş fotoğraflarına bakıyordu. Açık pencerenin kulpunda beyaz bir bluz asılıydı. İki ihtiyar karşı penceredeki yerlerini almışlardı yine. Hatta sayıları da artmıştı. Arkalarında, boyu onlardan çok az uzun, gömleğinin düğmeleri göğsüne kadar açık bir adam durmuş kızıl sakalını çekiştiriyordu. “Josef K. siz misiniz?” diye sordu polis şefi, herhalde niyeti şaşkın şaşkın etrafa bakan K.’nın dikkatini üzerine çekmekti. K. başıyla onayladı. “Bu sabah yaşanan hadiseler sizi bir hayli şaşırtmış olmalı...” diyen şef, masanın üzerinde duran mumu, kibritleri, eski bir kitabı ve bir iğne yastığını, sanki soruşturma için ken-

disine gerekli eşyalarımı gibi iki eliyle önüne çekti. “Öyle oldu,” dedi K. ve nihayet makul bir insanın karşısında durup onunla durumu hakkında konuşabileceği için büyük bir hoşnutluk duydu. “Tabii ki şaşırdım, ama çok da şaşırdığımı söyleyemem.” “Çok şaşırmadınız mı?” diye sordu şef ve mumu masanın tam ortasına koyup diğer eşyaları da onun etrafına dizdi. “Galiba beni yanlış anladınız,” dedi K. telaşla. “Söylemek istediğim...” sözlerine burada ara verip bir sandalye bulma umuduyla etrafa bakındı. “Oturmamın bir mahsuru yok sanırım?” diye sordu. “Bu pek uygun olmaz,” diye yanıt verdi şef. “Söylemek istediğim...” diye tekrarladı K., bu defa ara vermeden devam etti, “ne kadar şaşırmış olsam da, otuz yaşına gelmiş ve hayattaki tüm zorluklarla yalnız savaşmak zorunda kalmış biri olarak sürprizlere karşı bağımsızlık kazanmış sayılırım. Yani bu tür olayları, bilhassa bugün yaşananları çok fazla önemsemem.” “Neden bilhassa bugün yaşananlar?” “Niyetim bu olayı bir şaka olarak gördüğümü söylemek değil. Yapılanlar bir şaka için fazlasıyla ciddi görünüyor. Bunun için tüm pansiyon sakinlerinin ve sizlerin de olaya dahil edilmesi gerekiyor, ki bu bir şakanın sınırlarını aşar. Yani bunun bir şaka olduğunu düşünmüyorum.” “Çok doğru,” dedi şef ve kibrit kutusundaki kibritleri saymaya koyuldu. “Ama diğer yandan,” diye herkese seslenerek devam etti K., fotoğraflarla ilgilenen üç gencin de onu dinlemesini istiyordu, “ama diğer yandan, mesele çok da ciddi olamaz. Bunu, işlediğim en ufak bir suç olmadığı halde suçlanmama dayanarak söylüyorum. Tabii bunun yanında bir de asıl soru var: Beni suçlayan kim? Soruşturmayı hangi makam yürütüyor? Siz gerçek memurlar mısınız? Hiçbirinizin üzerinde üniforma yok,” bu sözün ardından Franz’a döndü, “sizin üzerinizdeki de üniformadan çok bir seyahat elbisesine benziyor. İşte bu soruların açıklığa kavuşmasını istiyorum. Sonrasında birbirimize dostça veda edebileceğimize eminim.” Polis şefi elindeki kibrit kutusunu

masaya bıraktı. “Büyük bir yanılığın içindedesiniz,” dedi. “Buradaki bu beyler ve ben sizin davanızla ilgili pek bir ehemmiyet taşımıyoruz, hatta konuyla ilgili neredeyse hiçbir şey bilmiyoruz. Üzerimizde en münasip üniformalar olsa da sizin durumunuz bundan daha kötü olamazdı. Kesin olarak suçlu olduğunuzu söyleyemem, daha doğrusu suçlu olup olmadığını bilmiyorum. Evet, tutuklusunuz, bu doğru, ama daha fazla bir şey bilmiyorum. Eğer gözcüler başka bir şeyler söylediyse de gevezelik sayın bunları. Şimdi sorularınızı yanıtlayamasam da size, bizim kim olduğumuz hakkında daha az kafa yorup kendi durumunuzu düşünmenizi tavsiye ederim. Bir de masum olduğunuz düşüncesiyle böyle yaygara koparmayın, bizde bıraktığınız kötü izlenimi daha iyi hale getirmiyor bu. Ayrıca konuşurken kendinize biraz hâkim olmaya çalışın, az önce söylediklerinizin yarısını söyleseydiniz bile davranışlarınızdan ne demek istediğiniz anlaşılırdı, kaldı ki o sözlerin size en ufak bir yararı bile yok.”

K. dik dik polis şefine baktı. İlkokulda öğretilen bilgileri burada, muhtemelen kendisinden daha genç birinden mi öğrenecekti? Dürüst davranışı yüzünden mi cezalandırılıyordu? Üstelik tutuklanma nedeni ve bu tutuklanmayı yürüten yetkili hakkında da hiçbir şey öğrenememişti. Ciddi şekilde telaşlanarak bir oraya bir buraya gidip gelmeye başladı. Kimse bu hareketinden dolayı ona engel olmamıştı. Gömleğinin kollarını sıvadı, göğsünü yokladı, saçlarını düzeltti ve üç genç adamın yanına giderek, “Düpedüz saçmalık,” dedi. Bunun üzerine adamlar dönüp sıcağanlık fakat ciddi bir tavırla ona baktı. Derken K. polis şefinin masasının önünde durdu. “Savcı Hasterer yakın arkadaşım olur,” dedi, “kendisine telefon edebilir miyim?” “Gayet tabii,” dedi polis şefi, “fakat bunun ne anlamı olacağını pek kestiremedim. Herhalde onunla konuşmak istediğiniz özel bir konu var.” “Ne anlamı mı?” diye bağırdı K., öfkeli bir şekilde. “Siz kim oluyorsunuz? Şimdiye kadar görülmüş en anlamsız

işi yapıyorsunuz, bir de kalkmıŝ yaptığım ŝeyde mana arıyorsunuz, öyle mi? Akıl alır şey mi bu? Önce beni yatağımda basıyorsunuz, şimdi de geçmiş karŝıma bana okul eğitimi veriyorsunuz. Tutuklanmıŝken bir savcıya telefon açmamın nasıl bir anlamı olabilir sizce? Peki, telefon falan etmiyorum.” “Tamam tamam,” dedi şef eliyle telefonun bulunduğu yeri işaret ederek, “buyurun arayın arkadaŝınızı.” “Hayır, artık aramak istemiyorum,” dedi K. ve pencereye yöneldi. Karşıdaki seyirciler hâlâ yerlerindeydi, fakat şimdi K.’nın pencereye yaklaŝmasından biraz rahatsız olmuŝ gibiydiler. İki ihtiyar oradan ayrılmak istedi, ancak arkalarındaki adam onları sakinleŝtirdi. “Seyircilerimiz de var,” dedi K. polis şefine yüksek sesle ve parmağıyla karşı penceredekileri gösterdi. “Çekilin gidin!” diye seslendi sonra onlara. Karŝıdakiler hemen birkaç adım geriledi; hatta iki ihtiyar, iri gövdesiyle onlara siper olan adamın arkasına geçti. Aradaki mesafeden dolayı ne dediği anlaŝılmasa da dudaklarının hareketi adamın bir şeyler söylediğini gösteriyordu. Ama tamamen gözden kaybolmadılar, aksine fark edilmeden tekrar pencereye yanaŝabilmek için doğru anı kolluyor gibiydiler. “Baş belası, saygısız insanlar!” dedi K. tekrar odaya dönerken. Göz ucuyla polis şefinin kendisini onayladığını görür gibi oldu. Fakat onu hiç dinlememiŝ olması da bir o kadar mümkündü; zira adam ellerini masanın üzerine koymuŝ, parmaklarının uzunluklarını karŝılaŝtırıyordu. Gözcüler üstü dekoratif bir örtüyle örtülü bir bavulun üzerine oturmuş, dizlerini ovuŝturuyorlardı. Üç genç adamsa ellerini bellerine koymuŝ, aval aval etrafa bakıyorlardı. İçerisi terk edilmiŝ bir yazıhane kadar sessizdi. “Beyler,” dedi K. yüksek sesle, bir an için odadaki herkesi omuzlarında taşıyormuŝ gibi hissetti, “halinizden anlaşıldığı kadarıyla buradaki işimiz bitmiŝ gibi görünüyor. Yaptığınız iŝlemlerin bir resmiyeti olup olmadığını daha fazla düşünmeden karŝılıklı tokalaŝarak bu meseleyi barışçıl bir şekilde sonlandırma düşüncesindeyim. Siz de benimle

hemfikir iseniz, lütfen buyurun.” Polis şefinin masasına yaklaştı ve adama elini uzattı. Şef kafasını kaldırdı, dudaklarını ısırды ve K.’nin tutacağına zannederek hâlâ ona uzattığı eline baktı. Fakat o ayağa kalktı, Bayan Bürstner’in yatağında duran melon şapkayı aldı ve yeni bir şapka deniyormuşçasına dikkatli bir şekilde iki eliyle başına geçirirken, “Her şey size ne kadar kolay görünüyor,” dedi K.’ya. “Bu meseleyi barışçıl bir şekilde sonlandırmayı düşünüyorsunuz, öyle mi? Hayır, bu mümkün değil. Tabii bu ümitsizliğe kapılmanız gerektiği anlamına da gelmez. Neden kapılasınız ki? Sadece tutuklusunuz, hepsi bu. Görevim size bunu bildirmektir ve öyle de yaptım. Ayrıca nasıl karşıladığınızı da gördüm. Bu günlük bu kadarı yeter, artık vedalaşabiliriz, tabii geçici olarak. Herhalde şimdi bankaya gitmek istersiniz.” “Bankaya mı?” diye sordu K.. “Tutuklu olduğumu sanıyordum.” K. oldukça dik kafalı bir tavırla konuşuyordu, çünkü her ne kadar şef elini sıkmamış olsa da, kendini gitgide bu insanlardan bağımsız hissediyordu, bilhassa polis şefi ayağa kalktığından beri. Onlarla oyun oynuyordu. Gidecek olurlarsa dış kapıya kadar peşlerinden koşup onu tutuklamaları için yalvarmayı düşünüyordu. Bundan dolayı sözünü tekrarladı: “Tutukluysen nasıl bankaya gidebilirim ki?” “Ah Tanrım!” dedi çoktan kapıya varan polis şefi. “Beni yanlış anladınız. Tutuklu olduğunuz doğru, fakat bu işinizi yapamayacağınız anlamına gelmiyor. Günlük yaşantınızı sürdürmenizi kimse engellemeyecek.” “O halde tutuklu olmak o kadar da fena bir şey değilmiş,” dedi K. ve polis şefine yaklaştı. “Zaten aksini iddia eden olmadı,” dedi şef. “O halde tutuklandığımı bildirmeniz de çok gerekli değildi,” dedi K. ve biraz daha yaklaştı. Bunun üzerine diğerleri de yaklaştı. Şimdi herkes kapının önünde dip dibe toplanmıştı. “Bu benim görevimdi,” dedi şef. “Saçma bir görev,” dedi K. katı bir şekilde. “Olabilir,” diye yanıtladı şef, “fakat bu laflarla harçayacak vaktimiz yok. Bankaya gitmek istediğinizi zannedi-

yordum. Bu arada her sözün altında bir bit yeniği aradığınız için şunu da ekleyeyim: Sizi bankaya gitmeye zorlamıyorum, sadece bunu istediğinizi düşündüm. İşinizi kolaylaştırmak ve bankaya girdiğiniz anın mümkün olduğunca normal görünmesini sağlamak için çalışma arkadaşlarınız olan bu üç beyi buraya sizin emrinize getirttim.” “Nasıl?” diye bağırdı K. ve hayretle üç gence bakakaldı. Hâlâ sadece fotoğrafların etrafındaki insanlar olarak hatırladığı sıradan, soluk yüzlü gençler hakikaten de onunla aynı bankada çalışan memurlardı, ancak onun çalışma arkadaşı olduklarını söyleyerek abartmıştı. Her şeyi bildiğini zanneden şef burada yanılıyordu, bankada alt kadroda çalışan memurlardı onlar. K. bunu nasıl gözden kaçırmıştı? Polis şefi ve gözcüler dikkatini öyle dağıtmışlardı ki onları tanıyamamıştı. Karşındakiler sürekli ellerini sallayan sert mizaçlı Rabensteiner, çukur gözlü sarışın Kullich ve tikinden dolayı devamlı katlanılmaz bir ifadeyle gülümseyen Kaminer’di. “Günaydın,” dedi K. bir süre sonra ve önünde nazıkçe eğilen adamlara elini uzattı. “Sizi tanıyamadım. Şimdi işe gidiyoruz, değil mi?” Adamlar onca zamandır bu anı bekliyormuş gibi gülerek coşkuyla başlarını salladı. Ancak K.’nin şapkasını odasında unuttuğunu fark etmesi üzerine birbirlerinin ardı sıra odaya koşturmaları şüphesiz bir sıkıntıları olduğuna işaret ediyordu. K. sessizce orada durup iki kanadı açık kapıdan onlara baktı; en son gelen tabii ki narin adımlarla koşan, uyusuk Rabensteiner oldu. Kaminer şapkasını uzattı ve K. bankada da sık sık olduğu gibi kendine Kaminer’in gülüşünün kasıtlı olmadığını, hatta Kaminer’in asla kasıtlı gülemeyeceğini söylemek zorunda kaldı. Holde, hiç de suçunun farkındaymış gibi görünmeyen Bayan Grubach kapıyı açtı. Her zaman olduğu gibi K.’nin gözleri, kadının heybetli vücudunu gereğinden fazla sıkkan önlük bağına takıldı. Aşağı indiklerinde saatine bakan K. bir araba tutmaya karar verdi. Zaten yarım saat gecikmişti ve boş yere bu sürenin uzamasını istemiyordu. Ka-

miner bir araba bulmak için köşeye koştı. Diğer ikisi ise aşikâr bir şekilde K.'yı oyalamaya çalışıyordu. Aniden Kullich karşı evin kapısını işaret etti. Tam o esnada sarı sakallı, iri yarı adam kapıda göründü. İri bedenini sergilediği için biraz mahcup olan adam geri çekilip duvara yaslandı. Şüphesiz iki ihtiyar daha merdivenleri iniyordu. K. daha önce gördüğü, hatta gelmesini beklediği adama dikkatini çektiği için Kullich'e kızdı. "O tarafa bakmayın!" diye haykırdı. Hür insanlara karşı bu şekilde konuşmanın ne kadar garip kaçtığını fark etmemişti. Fakat bir açıklama yapmaya da gerek kalmamıştı, zira tam o sırada araba geldi. Binip yola çıktılar. Yoldayken K. polis şefinin ve gözcülerin gidişini görmediğini fark etti. İlk önce şef memurları görmesini engellemişti, sonra da memurlar şefi unutmamasına neden olmuştu. Dikkati bir hayli dağılmıştı. Çevresini daha dikkatli gözlemlemeye karar verdi. Yine de elinde olmadan arkasına dönüp polis şefini ve gözcüleri görebilme umuduyla arabanın arka tarafından dışarı sarktı. Fakat hemen toparlandı ve birini aramaya çalışmamış gibi rahatça arabanın köşesine yaslandı. Öyle görünmese de asıl şimdi ilgi görmeye ihtiyacı vardı. Ama beyler yorgun görünüyordu; Rabensteiner sağa, Kullich sola bakıyordu ve yalnızca Kaminer suratındaki gülümsemeyle ona yardım edebilirdi, ancak insanlık duygusu bu durum üzerine şaka yapmayı yasaklıyordu.

Bu ilkbaharda K., akşamları işten sonra, eğer vakit çok geç olmamışsa –genellikle saat dokuza kadar büroda kalıyordu– tek başına ya da çalışma arkadaşlarıyla kısa bir yürüyüş yapmayı, sonrasında bir lokantada çoğunluğunu yaşlı adamların oluşturduğu bir grupla kendilerine ayrılan özel bir masada oturarak vakit geçirmeyi alışkanlık haline getirmişti. Tabii bu programa uymadığı da oluyordu. Örneğin bazen de çalışma disiplinini ve güvenilirliğini fazlaca takdir eden banka müdürü onu arabayla gezmeye veya villasına akşam yemeğine davet ediyordu. Ayrıca

K. haftada bir kez, geceleri bir meyhanede garsonluk yapan, gündüzleri ise sadece yatağında misafir kabul eden Elsa isminde bir kıza uğruyordu. Fakat o akşam –gün, yoğun çalışma ve gelen onca nazik doğum günü tebriki arasında hızlıca geçip gitmişti– hemen eve gitmek istiyordu. Çalışırken verdiği tüm molalarda bunu düşünmüştü. Ne olduğunu tam bilmesede sabah yaşanan olaylar Bayan Grubach'ın evinde büyük bir düzensizliğe neden olmuştu ve her şeyin tekrardan rayına oturması için ona ihtiyacı varmış gibi hissediyordu. Düzen yeniden kurulur kurulmaz, sabah yaşanan olayların tüm izleri silinecek ve her şey normal gidişatına kavuşacaktı. Zaten yaşananlara şahit olan üç memur konusunda da endişe edilecek bir şey yoktu. Bankadaki kalabalık memur grubunun arasına karışmışlardı ve hareketlerinde bir değişiklik göze çarpmıyordu. K. sadece nasıl olduklarını görmek için birçok kez hem toplu olarak hem de teker teker odasına çağırılmıştı onları. Her seferinde de memnun bir şekilde geri göndermişti.

Akşam dokuz buçuk sularında evine vardığında, kapının önünde bacaklarını açmış dikilen ve piposunu tüttüren bir delikanlıyla karşılaştı. “Siz kimsiniz?” diye sordu K. hemen. Girişin loşluğunda pek bir şey görünmediğinden yüzünü çocuğa yaklaştırmıştı. “Ben kapıcının oğluyum beyefendi,” diye yanıtladı delikanlı, piposunu ağzından çıkardı ve kenara çekildi. “Kapıcının oğlu mu?” diye sordu K. sabırsızca bastonunu yere vurarak. “Bir arzunuz mu var efendim? Babamı çağırmanı ister misiniz?” “Yok, hayır,” dedi K.. Sesinde, sanki delikanlı kötü bir şey yapmış da onu affediyormuş gibi hoşgörülü bir tını vardı. “Gerek yok,” diye ekledi yoluna devam ederken, ama merdivenleri çıkmadan önce bir kez daha dönüp arkasına baktı.

Doğruca odasına gidebilirdi, fakat Bayan Grubach'la konuşmak istediği için önce onun kapısını çaldı. Kadın üzerinde bir yığın

eski çorap olan masanın yanında oturmuş, çorap örüyordu. K. dalgın bir şekilde bu kadar geç saatte rahatsız ettiği için özür diledi, ama Bayan Grubach onu güler yüzle karşıladı. Özür dilemesine gerek olmadığını, onunla konuşmak için her zaman müsait olduğunu ve iyi bildiği gibi en sevdiği kiracısının o olduğunu söyledi. K. odaya şöyle bir göz attı. Her şey tekrardan eski yerine gelmişti. Sabah pencere önündeki sehpanın üzerinde duran kahvaltı bulaşığı da kaldırılmıştı. “Kadın eli her şeyi sessizce hallediverir,” diye düşündü; ona kalsa tabağı çanağı oracıkta kırar, asla kaldırıp da dışarı taşıyamazdı. Derin bir şükran duygusuyla Bayan Grubach’a baktı. “Bu geç vakitte neden hâlâ çalışıyorsunuz?” diye sordu. K. da masaya oturmuştu ve arada bir ellerini çorap yığınının içine gömüyordu. “Yapacak çok iş var,” dedi kadın. “Gün içinde kiracıların hizmetindeyim. Kendi işlerimi halletmek için de sadece akşamları vaktim oluyor.” “Şüphesiz bugün bir de ben başınıza bir sürü iş açtım.” “Niye öyle olsun ki?..” diye sordu kadın heyecanla ve elindeki işi kucağına bıraktı. “Sabah burada olan adamları kastediyorum.” “Ah! Onları diyorsunuz,” dedi ve eski sakinliğine geri döndü, “Yok canım, beni çok uğraştırmadılar.” K. sessizce kadının örgüyü tekrar eline almasını izledi, “Bu konu hakkında konuşmama şaşırılmış gibi görünüyor,” diye düşündü. “Tavırlarına bakılırsa bunu doğru bulmuyor. O halde kesinlikle konuşmam lazım. Ancak yaşlı bir kadınla bu konuyu konuşabilirim.” “Şüphesiz size iş çıkardılar,” dedi sonra, “fakat bu bir daha tekrarlanmayacak.” “Evet, bir daha tekrarlanamaz,” dedi onaylayarak ve neredeyse acıyan gözlerle K.’ya gülümsedi. “Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz?” diye sordu K.. “Evet,” dedi kadın daha alçak bir sesle, “ama yine de bunu çok ciddiye almayın. Dünyada neler yaşanmıyor ki! Madem benimle böyle samimi konuşuyorsunuz, Bay K., sabah konuşulanlara kapının arkasından biraz kulak misafiri olduğumu ve ayrıca her iki gözünün bana bazı şeyler anlattığını size itiraf edebilirim. Sizin